

तथा सत्त्वन्निनश्चकारात् पातस्य शुक्रपातस्येत्यर्थः । तत्र-
धिका नवशती६०१ । शनिपातस्य द्विरवष्टका ६६२ भगणाः
कल्पे भवन्ति । नन्वस्मिन् प्रसङ्गे चन्द्रोच्चापातयोर्भगणाः
कथं नोक्ता इति मन्दोश्चापाकरणात् पूर्वोक्तं स्मारयति ।
भगणा इति । चन्द्रोच्चापातयोश्चन्द्र मन्दोच्चापातयोर्भगणा व्य-
त्यास्मिन्नधिकारे पूर्वं यद्द्वयुगभगणकथने । एयकारो विस्मरण-
निरासार्थकः “प्रोक्ताश्चन्द्रोच्चस्येत्यादिहोक्तेनोक्ताः” र० ना०
कुजादिकक्षायां भूमिसंध्यत उच्छ्रितिः श्रीपतिनोक्ता यथा
भौमस्य गोकुरसपस्यवसूर्यसंख्या १२६६११६ दन्ताभगण-
चतुर्पमिता १६६०२२ इतिरिन्दुजस्य । पूजस्य नागसुख-
पञ्चरसाग्निभूमि नागाश्च ८१७६५१८ सर्पगजस्वाब्जिय-
माब्जयोऽथ ४२४०८८ । शुक्रस्य, सूर्यतनयस्य कुसुमसाह-
भूतप्रभदक्षमित २०११६०७१ योजनकर्ष एयम् । नागाश्च-
षड्रामरसाम्निजुवेदसंख्यो ४१२६२६५८ नक्षत्रमण्डलभवः
अवधो निरुक्तः” । सि० शि० विशेष उक्तः ।
“सृष्ट्वा भचक्रं कमलोद्भवेन यद्देः सदैतद्भगणादिसंख्यैः ।
शशद्भुमे विन्दुसृजा निबुक्तं तदन्ततारे च तथा
भुवत्वे । ततोऽपराशाभिमुखं भपञ्जरे सत्तेचरे शीघ्र-
तरे भूमत्वपि । तदत्यगलेन्द्रदिशं नभश्चाचरन्ति
जीवोच्चतरात्कवर्त्तु” मू० । “यदेतद्भचक्रं यद्देः सद्
भूमद्वयस्यते तद्विन्दुसृजा जगदुत्पादकेन कमलोद्भवेन
ब्रह्मणा सृष्ट्रादौ सृष्ट्वा ततः शशद्भुमेऽनवरतभूमये
निबुक्तम् । एतदुक्तं भवति । भान्द्यनिन्द्यादीन्धन्यानि
विशिष्टानि ज्योतीर्षि तेषां समूहचक्रं यद्वाच सृष्ट्या-
दयक्तैः सृष्ट्वा सृष्टम् । तानि भावि प्राक् संख्यया सम-
न्ताद्विशेषितानि । यद्वास्तु भगणादावचिनीसुखे निवे-
शितास्त उपर्युपरि संख्यया । तन्नादौ तावदधश्चन्द्रः ।
तदुपरि धुः । ततः शुक्रः । ततो रविः । तन्ना-
ज्जौमः । ततो गुरुः । ततः शनिः । सर्वेषास्तुपरि
दूरे भचक्रम् । एषां कक्षाप्रमाणाणि कक्षाध्याये प्रति-
पादयिष्यन्ते । अहो यद्यूर्ध्वोर्ध्वस्य यद्वास्तुदुपरि
दूरतो भगणसात् कथं भगणादिसंख्यैर्घैरित्युच्यते ।
सत्यम् । अत्र भूमध्ये सत्यैकमयं ब्रह्मा द्वितीयमयं
भचक्रेऽचिनीसुखे किल निवस्यम् । तस्मिन् सूत्रे प्रोक्ता
मणय इव चन्द्रादयो यद्वाः सृष्ट्रादौ ब्रह्मणा निवे-
शिताः । भूमण्डलं द्वादशधा विभज्यैव भूमध्यात्
सूत्राणि प्रतिभागं नीत्वा किल ब्रह्मानि तैः सूत्रैः सृष्ट्वा
यद्वास्तुयां वे रंपातास्तौ तासु कक्षासु राक्षणाः ।

[illegible]